

عدد : ۱ - ۴۹ (ایکنجی سنه) ۱ : ذی القعدة ۱۳۱۷ جمعه ۱۸ : شباط ۱۳۱۵ ۲ : مارت ۱۹۰۰ (ایکنجی جلد)

ارتقا

ادبیات ، فنون عسکریه و بحریه ،
وتاریخ و تجارت و زراعت و صنایع
ومعارف و امور نافعه و اکثیه لی فقراتدن
باحث مصور جریده در . هر نوع خصوصیات
ایچون غزته تک مدیری طاهر بکه مراجعت اولنور

(ارتقا) نك استانبول و طشره
ایچون بر سنه لك آتونه سی ۳۳
غروشدر . پوسته پولی مقبولدر .
مصافی بالجمله ارباب قلمه آچیقدر . هر ای قلم
طوتان یازده بیلیر . مرکزی باب عالی
جاده سنده « معلومات » اداره خانه سیدر .

نسخه سی : ۲۰ پاره یه در

شمعدیلک جمعه کونلری نشر اولنور

نسخه سی : ۲۰ پاره یه در

فرانسز نغمه يادى شېلى بزم شعره
تطبيقه كندىستك موفى اولدىنى، نظمىك
بوساده لك، بورقه، بوعصيت وچالاكى
محتاج بولوندىنى سويلوردى .

هرملك مخصوصات شعره سى وارد.
برملت كندى اشعارىك طرز تحريرى
باشقه برملك طرز تحرير اشعارىك تطبيق
ايدى من

بوندىن صوركه محمد رؤف بك فكرت
بكك اخلاقندن، دوعرو سويلدىكندن،
الئك بردوست الى اولدىقتن بحث ايدر،
صوركه ديرك :

« دوستده ايلرله دكجه بو حمرتم
چو غالدېنى حس اولنور وكندىنى دما
ياقندن كوروب تودىماى، طبيعت وبشرىه
قارشى حساس ورغليان دملرنده حاضر بولونوب
مطالعات واعتراقاتى طوبىقي كندىسندىكى
بويازه تك جدا رشاعر اولاسندن، يالكر
اثرلرنده دكل، حياتده شاعر اولاسندن متولد
بولدىنى كورولور .

نه آكلادىكر ؟ اثرلرنده شاعر اولان
بر آدم حياتده ندىن شاعر اولماين ؟
محمد رؤف بك بر جوق محررلردن
بحث ايندىكى صيرده شويله ديور :

اونلر اثرلرنده قدر چوق شاعر كورو.
نورلر س حياتده اوقدر شعر سزدرل .
نديمك ؟ اثرلرنده شاعر كورونلرك
حياتده شعر سز كورونمسنه بردلو
عقلنزم ارميور . بو عبارلر توفيق
فكرت بكك حيات وخصوصيتى بزه
بيلدىرمدىكندن باشقه اوحياى برهميت
ايجه آيور .!

محمد رؤف بكك فكرنجه توفيق
فكرت بك ايچون ادبيات بوكسك سسله
دوشونمكدن حياى يازى ايله يشامقندن
باشقه برى دكل ايش ؟.

يازى ايله يشامغه عقلنزم ايرس بيله
شوبوكسك سسله دوشونمك مسئله سنده
مرتد قايلىز .!

بوندىن صوركه محمد رؤف بك على -
العموم شاعرلر كماليات روحىلر
حقنده بيان مطالعه ايندىكى صرهده
بونلردن بعضيلرىك خان برتون كوستر -
دكلرنى اكلاقتى ايستر، صوردارزكه
تلونك خانى صادق اولورمى ؟

رؤف بكك قولنجه برترنده فكرت
بكك يانده بولنور سق كندىستك ايجه،
كسوم كوزلكلر قارشىسندى مست اولدىنى
كورده بك ايشنر ! بوعلا ؛ فكرت بكك
رقت شاعرانه سنى وفوذ نظرىن ايتات
ايدر .
فقط رؤف بك توفيق فكرت بك

توصيف ايچون شوكلرلى ده دوداقلرن
دوشور يور :

« شوبولوك ركنندن، شودالغتك
اوستنده پرواز ايدن رشت سياه نسيدن،
شوصانداللك پارلاق سطح درياه سربىكى
قدىه كوكلردن، بولولوك شمس الواح
سيزينده كردردىكى غير محسوس طيران
ظلالدن، بوسوك درجه صنعتكار كوزله
كورولوك شيلردن مفتون ومشتاق بحث
ايدر .

اعتدال دمىزى محافظه ايدىم، برابر
دوشونم :

رشت سياه نسيم ! روزكارك سياه
تيرمه سى... معاوارمى ؟ بوله برلرزش
كورولدىنى، ايشيدلدىنى ؟ قدىه كوكلر
نيدر ؟.. بولولوك شمس الواح سبى
اولورمى ؟ توفيق فكرت بكك حيات
وخصوصيتى آكلابام ديركن، باقكر،
نه تحفظلره تصادف ايدىوز !

محمد رؤف بك فكرت بكك تحقيقات
شاعرانه دالدىنى دملرى تصويردن صكره
ديوروك :

« ... اوزمان فكرت، عصى ومدهوش،
حسى اكلاقتى ايچون تعبىر، كه، تبسم، نظر
طور بوله مابرق، خيرچين برقادين اولور،
چوجوق اولور .

بوسوزلره فكرت بكك، قادين،
ياخود چوجوق كى خيرچينلىق كوستر -
ديكىمى آكلاتىلق ايستىور، بوقسه كه،
تبسم، نظر، طور بولامادىنى زمان حصوله
كلان تاثيرى توصيف ايدىلور ! ..
بردورلو آكلایه مادي ! ..

الله جلەنك ثمره فوادی باغشلاين.
محمد رؤف بك جلەنك مزمك سوديكى
خلاقندن بحث ايندىكى صيرده شوعبارى
يازيور :

« خلو بوسادتك بلبى، كلكيدر ؛
اونور سسله « بااچم ! » ديركن بوشاعر برك
كوزلرنده نى يازنى شفت بركورولسه ...
فقط بن برس طائير كه اونى ايشيدنجه حق
خلوق، يعنى بوتون سعادت حياى اونوتور
بوو، اينكه بن بشرىك صدايدىر .

نور س اولورمى ؟ اينكه بن بشرىك
صداسى نيدر ؟

محمد جلال

ملاحظات ادبيه

۲

دهداندلرك تعبيرات غريبه سى جسور
مدافعلرك تشارك افكار نظريه لرله رعا
معما حالندن حيقامادى . اوت ! تشارك
افكار نظريه سى پك كوزل ! لكن تعبيرات

غريبه نك جلەسى بونظريه ايله ايضاح
اولونامادقندن باشقه مثال اوله رق كوسترلين
تعبيرلرله تطبيق ايديله ميور . مدرركات
بشرىك نك زنجير حلقه لرى كى بربرىنه
مربوط اولدىنى وقياس مع الفارق اوله رق
سايك وبردىكى شطارتله ماويلك آرسنده
برمناسبت بولوندىنى بيان ايدىلور؛ واقعا
ماويلك ايله سب آرسنده برارتباط مو -

جوددر . فقط بزجه ماوى ايله شطارت
وخوليا آرسنده برارتباط موجود
اولاماز . بوجله يه كيمسه ماوى سايك
وردىكى شطارتك خولياسى كى برمناسبت
ورهمز . هم سب، هر كس ايچون معين
برشيك علامتى اولمادىرك بو، معني دار
اولسون . سب، بعضيسنه كوره شطارت
بخشا بعضيسنه كورده بئاس افزا اولور.

كيمه ايراث حزن ايدر، كيمى شادومسرور
ايلر . او حالده هيچ برحاله دلالت ايتمه ن بوله
برطامك كملرى غندى برمعنده قوللاقمده
موافق اولاماز . ماوى، لسانزده شطارتى
سعادتى ايتا ايدىم . استعمال اولندىنى
حالده شطارتله دلالت ايندىكى قدر آلامه
دهدالات ايدىم بيلير . ذهنزده ماوى يه
داثر هيچ بر فكر مقرر دكلدر . ماوى
سايك شطارتى ايتا ايدىم بيله جى كى دكرلك
آچيق، واسع، عصى دالغىه لى (!)
برعمايك خشيتى ده القا ايدىم بيلير . فرا -
نيزجهده ايسه بعض رنكر، بعض
چيچكلر واردركه بر فكره ، بر مقصده
علامت اولورلر . (ميوسويس) يادحبه
(دقه) مظفرىته (كل) ، لطفاه سنبول
اولمشدر . كذا ده داندلرك مقتدا سبى
اولان بعض مؤلفلرك آثارنده (ماوى
بر نوازش) (سياه بر صباريلق) كى
تعبيرات ده اكسيك دكلدر . نته كم رباب
شكسته ناظمى بربرده :

« بوزنده برلخزايك بر صفرار سايه »
ديورلركه (اصقرار مؤلى) (اصقرار
ماتم انكرىزى) معنائه اوليور . فكرمن
شوكة بو كى تعبيراتى ترجمه ايدرمش كى
لسانزده نقل ايتك ناچجادر . بواختراعات
فرانسىك برمسلك ادبى اربابى تقليداً
وانه نيكام اوله رق وجوده كلكى ايچون
لسانزك احتياجات حاضر سنده وتكامل
تدرىجيسنه موافق دوشمده دى ودوشمور.
تكامل زنجير حلقه لرى كى مناسلا
اولور . آرده بركيده ، برخط وصل
[تره دونيون] اولمالي . اسكى ادبيات جديده
ايه يى ادبيات جديده آرسنده برخط
وصل يوق ! بوايجادات بردينره ظهور

ايدور . خطاستواده بيشن رنيات
لوندرده دده بيشه بيلير . انجق محدود
برلرنده ، شرائط مخصوصه ايله ومعدود
بر طامك ذواتك همته بيايدار اولور . هر
حالده عموم انكلكره اراضيسى بوله بر
محصول بشيدىر مكم استعدادى حائر دكلدر .
ادبيات برزمره قليه مخصوص دكلدر،
عمومكدر . عمومك استعدادىك مساعد
اولدىنى درجهده اولمالي در استعداد عامه
ايچون ريكيت ، بر مقياس تقدير ايتك
مكن اولماسه بيله بوايدىك بزم ادبياتز
اولمادىنى تسليم ايتك لازمدر . بارسده
عصرلرجه مساعينك بويندىكى نهالك
تخنى بزاىكى كوند بيشدروب آنلرك
اقتطاف ايندىكى غره قى اقتطاف ايتك
ايسترسك سعيمن هدر اولور ، ادبيات ده
كودوك قايير . هر كس بيليركه فرانسز
ادبياتندىكى مسالكك هر برى بربرىك
تيجه سى كيدر ، تكملك ترقيات بطيئى سنى
تعقيب ايدىم ده وجوده كلكشدر . فرانسز
ادبياتك بوزسندى كسب ايندىكى تحولاتى
بز اون سنده حصوله كيتيرمىز . عجله
ايدرسك كندىزى آلداتيرىز ؛ ادبياتزده
زولا ، هوغون اول كيرمىلير . بوقسه
ده داندلرك كيتيردىكى بيان ، محيطنزه
اجنبى اولمقندن قورتيلاماز .

يازى اوقوقق ايچون يازيلير . اوقوقمده
آكلامق ايچون اولور . آكلاشيلمايه جق
سوز يازيلير . فرانسز بعض ممتاز
مؤلفلرنك بو كى تعبيراتى آكلایه ميه جق
برحاله كلكشدر . بزده بو تعبيراتى يالكر
ده داندلر - مختلف اوله رق - تاويل
ايدورلركه بواختلاف آنلر ده بربرىك
آثارنى تمام آكلایه مادي ايتا ايدور .
بعض تعبيراتى ايسه يازاندن باشقه صورمايك
مقصديز كيمسه تعريض دكلدر بوسوزلرك
منبى خلوص قلدر . حقيقتك مفتونى بزده قلد
دانلر شوندىن امين اولمادىركه ثابت اولش
بر حقيقته قارشى كيمسه كوزنى قابيه ماز .
فؤاد نظمى

مقاله مخصوصه

تجارتز

۳

تجارتزك ترقيسى وعدم ترقيسى
اسبابك نه بولده ونه دن ايلرو كلكيكنه
وحال حاضر سنده وسائر سنده دائر خادم
ترقى (ادقا) مزك كين نسخهلرنده

مندرچ مقالات عاجزانه مده بعض مطا -
لعانده بولمغه جرأت ایلمش ایدم. بوقعه
دخی اکا دائر بر قاج سوز دها سوله مک
ارزوسله شوسرطری قاره لایورم :

برخیلی زماندر شرکتلرک فوائد
کثیره وعظیمه سی حقنده بر جوق مطا -
لعانده بولمیش ایدی، ایشته تجارتلرک
ترقی و تعالی ایدمه ماسنک اسبابندن بری ده
شرکت اصولنه رغبت ایتماک ککزدرد .
ممالک محروسه شاهانه ده اجنبیلر طرفندن
بر جوق شرکتلرک تشکیل ایدلی، الآنده
ایدیلور، شرکتلرک کرک اعمار و کرک
ثروت مملکته اولان فائده عظیمه سی
حقیه تعریف وتوصیف هان قابل
دکلدر . شرکتلرک فوائد عظیمه سی
حقنده نه قدر سوز سولمنسه اذرد ،
شرکت مؤسسلرینک بویوزدن بر جوق
استفاده ایتدکری، یوما فیوما دائره
تجارتلری توسیع ایتماک اولدقیری کور -
دیکمز حاده اهمیت وبرمیوزر .

تجارتلرک انجق بوشرکتلر سایه سنده
بودرجه عالییه واصل اولدقیری بوتون
جهان تصدیق ایدیلور .

بودن هان بر عصراول ممالک مترقیه
اقوامی ده بوله ایدی، اگر تدقیق ایدمک
اولور ایدمک کورور دکه بونلر تجارتلرینک
ترقیسی ایچونرک جوق چالشدیلر، هم جدأ
چالشدیلر ، علم اقتصاد اربابندن بعضری
شرکت اصولنک تعمی ایچونرک جوق
یازیلر یازیلر تشویقانده بولندیلر ، حتی
اودرجه که بر جوق مناقشه لری موجب
اولدی ایدی، چونکه اوروپاده اوزمانلر
شرکت اصولنک علیهنده بولنلارنده آز
دکل ایدی، برخیلی زمان بوله دوام
ایتمیش ایدی. چونکه معتزلرک حققری ده
وار ایدی، زیرا هنوز شرکتیه بکزر
منتظم بر تجارت اصولی تأسیس وتشکیل
ایدلماش ایدی که اهالی فائده ومضرری
تجربه، تعین ایدمه یلسون، بویکون ایسه
شرکتلرک فوائد عظیمه سی نظاهر ایتشدرد،
یک جوق تجربه لری ایدلشدر شرکتلرک
فوائدی حقسنده تردد ایدمک هیچ
برسب تصور اولتمیز !

سوزلرمدن تأسیس شرکت اصولنک
یکی اولدقیری ظن ایدلسون ! یک اسکیدر،
حقیه رعایت ایدمه میوب پرده نسیان
ازقه سنده محقق قللمسک سبی ایسه بلکه
بوقدم اقتضاسیدر، فکر مذکور اوزمانلر
یکدن اویاغنه باشلامشدی .

ایشته بوسیدن (قواواریتف)
شرکتی اصولی علم اقتصاد اربابندن
بعضری جمعیت مدنییه معاوت متقا -
بلهک تأمین ایچون واسطه یکهانه اولوق
اوزده قبول ایتشلردر .

قواواریتف - اصولنده شرکت
هیچ بر مصرفی وسائطه مراجعت
ایتمکیزین مشارکت صورتیه معاملانده
بولوق وبوصورتیه تجارتی ترقی ایتدیرمک
مقصدیه تصور ایدمه لک موقع فله وضع
اولمش ایدی، بوعصرک ربع اولنده
فرانسه ده، انکلتزده، براز مدت صکره
المانیاده بویخطر جدیدک آثار متوعه سی
کورلمک باشلامش ایدی، قواواریتف -
شرکتلرینک انواعی مختلف ایسه ده
باشلوجه اوج نوعی وار ایدی، استحصالیه
استهلاکات، اعتبار شرکتلری ایدی .

اولا فرانسه ده ظهور و انتشاریه
(بوشه ز) نام ذات سبب اولمشدر،
اووقت فکر مذکورک صورت تطبیقنه
فرانسه دماشارتک، انکلتزده ایسه شرکت
اعمال نامی ویرلمش ایدی، (بوشه ز)
اولا بر صکره لری بر قاج شرکت استحصالیه
تأسیسی توصیه وتشویقه سی ایتدی
ایدی، یک جوق کیمسهر بوشرکتلرک
تأسیسه مساعد کورندیلر، بر طرفندن ده
ارباب علم ثروت دخی اشتراکک منافع
عظیمه سی نشر و اعلان ایتدیلر ۱۸۴۸
تاریخلرندن بوفکر اوقدر مظهر ترقی
اولمش ایدمک فرانسه حکومتی بوشرکتلر
اقرارشاده دخی بولمش ایدی، لکن بنوع
شرکتلر سرمایه نک فقدانندن اداره امور
ایدمک اهل، ارباب آدملرک مفقودیتندن
تنبهات واقعه لرینک نتیجه پذیر موقیت
اولمه مدینی ایچونرک برارالق حکومت دخی بوشر -
کتلرک وجودیه معترض بولمش ایدی.
بونلر دائره اولان بحث ومناقشه بوسوتون
اورتادن قالدقیدی ایسه ده بالآخره ۲۴
نموز ۱۸۶۷ تاریخلی فرانسه تجارت
قانوننامه سیله قواواریتف - شرکتلرینک
تأسیسه مساعد اولندی لکن بوشرکتلر
اوتاریخلارده یک مشکلاتی تأسیس ایدمه
بیلدی، بنوع شرکتلر انونیم ایلر قوماندیه
بکزر ایسه ده یک جوق مفایر موادییه
وارددر نه قدر مجتمزه عائد دکل ایسه ده
هر حالده استفادینی موجب اولور امیدیه
قانون مذکورک ۴۸، ۴۹، ۵۰، ۵۱،
۵۲، ۵۳، ۵۴ نجی ماده لرینک بیانه لزوم
کورلدی، موادمذکورده قواواریتف
شرکتلرینه، کرک شرکا طرفندن تدربجا
وبرله جک مبالغ وکرک یکی شریک

قبولی صورتلرله شرکت سرمایه سی تزید،
شرکا طرفندن ویریلن مبالغ کاملاً یاخود
قسماً استرداد ایلر شرکت سرمایه سی
تقلیل ایدمه ییلور (چونکه بنوع شر -
کتلرک سرمایه سی متبدلدر) شرکتلرک
سرمایه سی ایکوز بیک فراقندن زیاده
اولماق وهرسنه اجتماع ایدمک مجلس
عمومی قراریه سرمایه شرکت تزید
ایدمه ییلمک، هرسنه وقوعه کله جک تزید
ایکیشریوز بیکی تجاوز ایتماک اوزره
(بوترزیده قانونک عدم مساعدیه سی احباب
ثروت طرفندن تشبث ایدمه لک دیگر
موجود شرکتلرک معاملانیه اراث مضرت
ایدلماشی فکریلدر) حسه سندتاق
یاخود قوبولری نامه محرر اولوق،
شرکتک قطعی صورتده تأسیسندن صکره
فروخت ایدمه ییلمک، کیفیت فروخت
شرکتک دفترلرنده دور معامله سنک
اجراسی قیدندن صکره ایفا ایدمک، کرک
مجلس اداره وکرک مجلس عمومی اشبو
دور معامله سنه اعتراض ایتماک دخی حققری
اولوق سرمایه دن یاره استرداد ایتماک
ایسته یین شرکا بر دکلری ایچمک عشری
اله ییلمک، شرکت، سرمایه سنک عشری
تسلیم ایدمک قطعاً تشکیل ایتمش عد
اولماق شرکادن هر بری ایستدیک زمان
چکیلر ییلمنسه مساعد اولوق، مجلس
عمومی شرکادن برینک یاخود برچوغنک
شرکتدن اخراجنه قرار ویره ییلمک حق
اوله ییلمک، شرکادن برینک وفاتی،
کشف ید ایتسی، وشرکادن برینک افلاس
کی حال وقوعنده شرکتک انفساخ
موجب اولماق کی بر جوق قیود، شروط
موجوددر، دیگر نوع شرکتلرکده بویکی
قیود وشروط بولمز، بعض جمله لری
توافق ایدیلور کی ایسه ده شرحه نظراً
یک جوق فرق مشاهده اولتور، بوهفته لقی
بوقدرله اکتفا ایدرک ممکن مرتبه بنوع
شرکتلرک نه کی تأثیرات اجرا ایتدیکنه
وسائرسنه دائره اعطای معلوماته دوام
ایدمه جکدر.

ایستدیک زمان
چکیلر ییلمنسه مساعد اولوق، مجلس
عمومی شرکادن برینک یاخود برچوغنک
شرکتدن اخراجنه قرار ویره ییلمک حق
اوله ییلمک، شرکادن برینک وفاتی،
کشف ید ایتسی، وشرکادن برینک افلاس
کی حال وقوعنده شرکتک انفساخ
موجب اولماق کی بر جوق قیود، شروط
موجوددر، دیگر نوع شرکتلرکده بویکی
قیود وشروط بولمز، بعض جمله لری
توافق ایدیلور کی ایسه ده شرحه نظراً
یک جوق فرق مشاهده اولتور، بوهفته لقی
بوقدرله اکتفا ایدرک ممکن مرتبه بنوع
شرکتلرک نه کی تأثیرات اجرا ایتدیکنه
وسائرسنه دائره اعطای معلوماته دوام
ایدمه جکدر.

غزته منر هیئت تحریریه سندن احمد
راسم بیک کلیات قلمیه سی جامع اولان
اشبو اثرک ایکنجی جلدی بویکه موقع
انتشاره وضع ایدلشدر . عمرادنی محرر
مومی الیهک طرز مساعیسی ناطق اولوب
ترجمه وتالیف نامه وجوده کتیردیک
آثار پراکنده سندن متشکدر .
فیثانی ۴ غروشدر .

مدیر : محمد طاهر
محرر : محمد طاهر
معلومات - طاهر بیک مطبعه سی